СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК XLV. Ч. 280. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 2-го грудня 1937. No. 280. Jersey City, N. J., Thursday, December 2, 1937. VOL. XLV.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЕМІЛЬ ЛЮДВІҐ ПРО РУЗВЕЛТА

НЮ ЙОРК. — Відомий европейський письменник Еміль Людвіґ, який написав у літературній формі життєписи багатьох славних людей, між ними Бісмарка, Вільгельма II., Наполеона, Вашинґтона й Лінколна, тепер розпочав друкувати в нюйорськім тижневику „Ліберті" свою найновішу життєписну повість про президента Злучених Держав, Рузвелта. Людвіґ заперечує, начеб Рузвелт був диктатором. Він краще являє собою людину, що хоче перевести соціяльну революцію, але без зброї і проливу крови. На випадок вибуху війни в часі його теперішнього уряду, говорить Людвіґ, Рузвелт правдоподібно прийме президентський уряд третій раз. Те, що робить тепер в Америці Рузвелт, не є новиною в Европі. Европа переживала вже це все. Але для европейців цікаве є те, в який спосіб це робить Рузвелт. Для Америки Рузвелт зробив чимало добра. Але найкориснішою річчю, що він зробив для Америки, не є його реформи, тільки та віра, якою він знов навіяв націю. Ця віра матиме вартість, навіть колиб його реформи показалися непридатними і колиб їх уневажнили.

ОПІР КОНҐРЕСУ ПРОТИ ОБНИЖКИ ВИДАТКІВ НА ШЛЯХИ.

ВАШИНҐТОН.—У конґресі зарисовується сильна опозиція проти проєкту президента Рузвелта обтяти видатки на розбудову шляхів з $200,000,000 на $100,000,000. Багато конґресменів думають, що коли Рузвелт хоче зрівноважити буджет, то він повинен обтинати видатки по рівномірній частині на всіх ділянках, а не тільки на будовах шляхів.

ПЕРЕОРҐАНІЗОВУЮТЬ НЮЙОРСЬКУ ПОЛІЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Персональний склад нюйорської поліції переходить тепер період ґрунтовної переорґанізації. Усувають багато осіб, серед яких є не тільки нижчі урядовці поліції, але й вищі. Стараються усунути всі старші особи і дати змогу молодшим. Але рівночасно з тим стараються також з усіх важніших посад усунути прихильників Тамані Голу.

ПОСАДНИК ЛЯ ҐВАРДІЯ ЛЮТИТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія уживав гострих слів на адресу федеральної мешканевої адміністрації за те, що вона не поспішає з роботою, а також за те, що не дає місту Ню Йорк належних фондів для розбудови домів. Коли вони не полагодять скоро цеї справи, говорив посадник, то він попаде в „скажену лють".

ДОМАГАЮТЬСЯ ФЕДЕРАЛЬНИХ ДОЗВОЛІВ НА БИЗНЕСИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори О'Магоні і Бора внесли до сенату проєкт, щоб великим підприємствам і корпораціям давав дозвіл федеральний уряд. Бо великі корпорації розтягнули сітку своїх ділань на багато стейтів, отже реґуляція тих ділань повинна спочивати в руках федерального уряду. З огляду на неодноцільну теперішню контролю ті корпорації поростають усе в більшу силу і хоч американське економічне майно що року зростає, то завідування тим майном попадає в руки все меншого й меншого числа корпорацій. Вислід цього такий, що ці корпорації звертають більшу увагу на творення і продаж ріжних продуктів, а не звертають уваги на покупну силу людей, які випродуковані добра спожиткувалиб. Через те настає застій у бизнесі і безробіття.

АЛФРЕД СМИТ ПРО БЕЗРОБІТТЯ.

НЮ ЙОРК. — Бувший ґубернатор нюйорського стейту Алфред Смит виголосив до 400 бизнесменів промову, в якій сказав, що тому, що уряд наложив на бизнес страшенні податки й забирає компаніям усі зиски, компанії не хочуть розвиватись; також не хочуть родитися нові бизнеси. Бо ніхто не захоче поставити на рулетку $100, якщо він знає, що коли виграє, то дістане лише $10, говорив він.

ПОБОЮЮТЬСЯ, ЩО ЯПОНІЯ „ЗАМКНЕ ДВЕРІ" ДО КИТАЮ.

ВАШИНҐТОН. — В урядових кругах висказують побоювання, що Японія, покоривши Китай, зломить дотеперішню засаду „отвертих дверей" у Китаю, себто засаду свобідної торговлі, а почне давати першенство своїм продуктам. Уже тепер у Шангаю японські власті рішили знести мито на свої продукти, а задержати мито на чужі. Через те американський експорт значно потерпить.

ШУКАЮТЬ ЗГОДИ В РОБІТНИЧОМУ РУСІ.

ВАШИНҐТОН. — Два найголовніші провідники робітничого руху, голова Американського Федерації Праці, Ґрін, і голова Комітету Промислової Орґанізації, Джан Луіс, рішили зо своїми двома помічниками зійтися разом на конференцію і договоритись до замирення.

ПО 23 РОКАХ ВЕРНУВСЯ З ПОЛОНУ.

До Ґольдан у Східній Прусії прибув з СССР Фріц Зібріцкі, якого виселила большевицька влада. Його взяли російські війська в 1914 р. як заручника і від того часу пропав за ним усякий слід. Тому родина вважала його померлим. Зібріцкі залишив у СССР жінку її дитину.

БОГАЧ НА ДОПОМОЗІ.

Гарі Лівон з Торонта пішов на 30 днів до вязниці за те, що побирав допомогу під фальшивим зізнаннями. На розправі виявилося, що Лівон заробляв передтим десять тисяч долярів річно, В той час, коли був на допомозі, син і дочка заробляли гарні гроші, але він цього факту в аплікації не зізнав. Крім цього сам Лівон працював у допомоговім бюрі за книговода, побираючи по 50 ц. на годину.

ТРАГЕДІЯ СТАРЦЯ.

В Гордині, повіт Самбір, отруївся 70-літній Андрій Колодій з Бронниці, коло Дрогобича. Слідство виявило, що старець записав увесь свій маєток свому синові в городськім суді в Дрогобичі в тій вірі, що син буде його утримувати до смерти. Та незабаром син посварився з ним на маєтковому тлі, так, що старець рішив померти.

КНИЖКИ И УЛЬТРАФІОЛЕТНІ ПРОМІНІ.

Британське історичне товариство доручило комісії хеміків вияснити причини, чому папір з ходом літ жовтіє і розсипається, навіть якщо його держатимемо під склом.

Хемічна комісія устійнила, що руїнницьке значіння для паперу мають ультрафіолетні проміні, які, як відомо, складаються на соняшне світло. Порада дуже легка: вистане зберігати музейнії бібліотечні документи за окремим склом, яке не пропускає ультрафіолетних промінів.

Низка дослідів доказала, що папери, забезпечені таким способом, не змінюють свого кольору і не нищаться. Інші документи, поміщені одночасно на виставі за звичайними склами, жовтіли і нищилися.

ДВОЄ ДІТЕЙ ЗГОРІЛО.

В загороді Вл. Скібінського в Заліщиках Малих, повіт Бучач, підчас неприявности господаря і його жінки вибухла пожежа. В огні згоріло двоє дітей, що були замкнені самітно вдома, у віці 4 і 2 роки. Діти спричинили пожежу, підпаливши солому в ліжку, й опісля задушилися в димі.

ЕКЗЕКУТОР РОЗБИВАЄ ПУШКУ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

Екзекутор Скарбового Уряду в Надвірній, екзеквуючи податкову належність від купця Довбенюка в Делятині—Шевелівці, розірвав пльомбу на пушці „Рідної Школи", забираючи відтам коло 80 ґр. Цей поступок екзекутора викликав неґодування місцевого населення.

ЦВІТИ ЗА МІЛІОНИ РУБЛІВ НА РОКОВИНИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

До Москви прибули транспорти цвітів з полудня, призначені на свято 20-тих роковин жовтневої революції. Закупили тих цвітів на суму кількох міліонів рублів.

ЗНАЙШЛА БАТЬКА.

31 літ тому Петро Савка, робітник у копальні вугля в Френк, Алта., загубив свою жінку з двома дітьми. Недавно в Едмонтоні його самого знашла його пропала дочка і попри нього віднайшла сестер, про яких навіть не знала.

Дочка Савки, Ева, є тепер черницею (монахинею) у Сірих Сестер. Її вислано, як учительку, до далекого Форт Чіпіваєн у північній Алберті і її дорога випала через Едмонтон. Там затрималась у тамошнім манастирі Сірих Сестер. Вона мала метрику, яка показувала, що Едмонтон є місцем її уродження. Сказала про це одній з сестер, а та нагадала собі, що в Ґенеральнім Шпиталії працює 17-літня дівчина, Дженевіва Савка. Сестра побачилася з дівчиною і від неї довідалася, що її батько називається Петро Савка та що її старша сестра, Аґнес, учиться на піклуванку в шпиталі Мізерекордія. Сестра Ева поспішила побачитися з другою дівчиною і представилася їй як її правдоподібна сестра. Дівчина зателефонувала про це до батька. Батько приїхав і по кількох словах ствердив, що це дійсно його дочка, яка пропала з матірю 31 літ тому. Її мати виїхала з Френк до Вінніпеґу, коли він поїхав до недалекого Мішел шукати роботи. Від того часу не мав Петро ніякої вістки про свою жінку. А вона, як показується, лишила діти на виховання в католицькім манастирі в Ст. Боніфес і сама десь зникла. Хлопець був у манастирі до 14 року. Потім утік і тепер працює в Пайн Фолс, Ман., оженився і вже має шестеро дітей. Ева вчилася дальше в манастирі і стала черницею та вчителькою. Тимчасом її батько оженився другий раз, — каже, що дістав на це дозвіл від поліції. З цею жінкою мав ще троє дітей: хлопця і дві дівчині. Хлопець робить тепер у Норанда, Кве. Друга жінка вмерла в 1922 р.

ПОСТЕРУНКОВІ ПОМАГАЛИ БАНДІ ОБМАНЦІВ.

В окружнім суді в Лодзі ведуть процес проти 13 членів банди обманців, що набувала ріжні партії товарів і шукала набувців. Коли знайшли купця на товар, даваний за надзвичайно низьку ціну, і коли купець мав уже собі відвезти цей товар, нараз являвся постерунковий. Зачиналась інша „трансакція". Виявлялося, що товар походить з крадіжу, й тому радили, щоб набувець чим скорше щезав. Постерунковий толерував утечу, а товар падав у руки обманців. У звязку з цею справою на лаві обвинувачених засіли два постерункові, що були на послугах обманців.

ВІДГОМІН УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ВІЙНИ.

В 1919. р. в селі Побережжі, пов. Станиславів, згинули пять польських вояків. Щойно тепер влада устійнила, що вони згинули з рук чотирьох мешканців Побережжя, бувших українських вояків. Цих українців арештували й передали в розпорядження прокуратора.

ОБКИДАЛИ ПРОФЕСОРА ЯЙЦЯМИ.

В заведені фізіольоґії лікарського відділу львівського університету ґрупа студентів уладила демонстрацію перед викладом проф. Вержуховского, кидаючи в нього гнилими яйцями. Причиною демонстрації був факт, що чотири студенти дістали від нього при поправчім іспиті недостаточну ноту. Студентам тим проф. Серадзкі, який асистував при іспиті, заявив був, що вони здали іспит з достаточним успіхом. Справою занявся ректорат.

ЛІКУВАВ БЕЗВАРТНИМИ ЗІЛЛЯМИ.

Суд у Долині засудив мешканця Львова, Евстаха Тучапського, на 4 місяці вязниці за те, що представлявся доктором медицини з 20-літньою практикою, а пацієнтів лікував безвартними зіллями, за що побирав високі оплати.

ТОВАРИШІ... З ПРОФЕСІЇ.

На одному спортовому майдані в Парижі трапилася підчас метчу ориґінальна подія. Героєм тієї історії є запалений футбольний „кібіц", якого замилування до гарних предметів вирятувало перед кишеневим злодієм.

Банковий урядовець Пієр Кордоніє прийшов на метч свого клюбу разом із своїм приятелем. Хоч хід гри був справді дуже цікавий і тримав глядачів увесь час у напрузі, Кордоніє не думав зовсім про підворітні ситуації, ні про ґолі, що їх його дружина здобувала, тільки про вишневу шовкову, кишеневу хустину, яка прикрашувала сурдут його приятеля. Ця хустина просто ґіпнотизувала його; Кордоніерові здавалося, що другої такої нема. Приятель приглядався захоплений до гри на зеленій мураві і не цікавився зовсім, що довкола нього діялося.

Раптом Кордоніє схопив бистрим рухом блискучу хустинку та сховав її у своїй кишені. Майже в тій самій хвилині приступив до нього якись поважний, елеґантно одягнений добродій, і зо словами: „Товаришів не кривджу!" втиснув йому до рук портфель. Заки Кордоніє прочуняв від збентеження, за незнайомим і слід застиг. Тоді Кордоніє глипнув на свою руку і на своє превелике диво побачив, що тримає в руках свій власний портфель. Імовірно кишеневий злодій приглядався вже довший час до Кордоніера, витягнув портфель і коли побачив, як Кордоніє „стягнув" приятелеві хустину, взяв його за товариша з професії і віддав гроші.

Таким чином нерозважний учинок урядовця урятував йому портфель.

ДЕ ДІВСЯ ГОЛОВА НАРОДНІХ КОМІСАРІВ У.С.С.Р.?

КИЇВ. — Дня 30. серпня б. р. назначено головою ради народніх комісарів Української Соціялістичної Совєтської Республики Михайла Бондаренка. Та він не дотягнув на цій посаді і півтретя місяця і тепер усі питаються: що з ним сталося? Навіть нема одного колективу, ні одного колгоспу в Україні, щоб висунув Бондаренка в кандидати до найвищої ради СССР. Та нічого не чути про Бондаренка, тому, що він уже зачислений до „ворогів народу". Тому і слід по нім пропав. Навіть не рахуються з тим, щоб він був досі між живими.

МОСКОВСЬКИЙ ПРИСЛУЖНИК ПОРАЙКО ТЕЖ У НЕЛАСЦІ.

КИЇВ. — Нічого не чути про Порайка, другого заступника раднаркому. Є поголоски, що й він опинився між „ворогами народу".

ЧЕРЕЗ РАДІО ПРО УКРАЇНСЬКУ ГРАМАТИКУ.

РИМ. — Часопис „Попольо ді Рома" з 21. листопаду подає комунікат італійського міністерства народньої культури, який передано через радіо 19. листопаду, а в якім подано до відома, що заходами Королівського Вищого Східнього Інституту в Неаполі вийшла з друку в гарному зверхньому вигляді перша українська граматика італійською мовою, якої автором є Евген Онацький. Комунікат підкреслює, що Королівський Східній Інститут хоче тим виданням заохотити багатьох людей до студій мови, життя і багатої літератури українського народу, який починає відгравати щораз важнішу ролю в подіях східньої Европи, та що певно відограє важну історичну місію через чисельність свого населення (понад 40 міліонів душ) і через своє упривілейоване становище на плідних землях Чорноморського сточища. Заразом подано, що від минулого року навчання української мови зробилося невідмінною частиною навчальної програми Королівського Вищого Інституту в Неаполі, що знаходиться під дирекцією королівського комісаря, посла до парляменту Б. Барбіелінія-Амідея.

ЦЬКУЮТЬ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

УЖГОРОД. — По величавім Просвітянськім Здвизі, що виявив так яскраво живучість української ідеї на Закарпатті, вороги цеї ідеї розпочали наґінку на українських діячів, не перебираючи в ніяких засобах. Пішли нікчемні доноси до жандармерії, а за ними численні ревізії й арешти по домах українських провідних людей, яких чеська влада обвинувачує за „іреденту". Проти українства висувають тепер якусь „русску фронду", щоб тим чином внести новий заколот. Та все те, хоч яке підле й нікчемне, не буде всилі здавити української течії. Так думає усе наше свідоме громадянство.

НОВІ УДАРИ З БОКУ ЄП. ХОМИШИНА.

СТАНИСЛАВІВ. — Єпископ Григорій Хомишин видав два нові розпорядки. Перший відноситься до полевих богослужень, про яких відправи просять світські українські діячі підчас зборів світських орґанізацій та установ. Єпископ каже, що в деяких випадках іде тут про те, щоб під фірмою Церкви поглибити вплив і потягнути за собою нарід, щоб збільшити паради зїздів, а не релігійність. Тому Апостольська Столиця забороняє уладжувати полеві богослуження підчас усяких патріотичних зїздів у неділі й свята, бо парохіяльне богослуження важніше, ніж якийнебудь світський зїзд. В другім розпорядку взиває єп. Хомишин священиків платити польській державі точно податки, бо інакше священики будуть наражені за непослух навіть на усунення з парохії.

ЗАКРІПИЛИ ДРУЖБУ.

ЛОНДОН. — Наради представників британського й французького уряду скінчилися сердечною заявою про повну згоду між Англією і Францією. Сказано теж, що Гітлерові не буде дана вільна рука у справах Сходу Европи, ні в інших европейських справах. Але зате буде Німеччині отверта дорога до відзискання утрачених підчас війни кольоній, а принаймні їх частини.

ЗАМАХ НА СТАЛІНА.

ПАРИЖ. — Яка причина, що страчено так багато військовців у Совєтах, як теж повідкликувано так багато людей з дипльоматичної служби? У відповідь на те доказують фактами, що серед совєтської армії був заговір на життя Сталіна, що Тухачевський був замішаний у цей заговір, а разом з ним багато інших визначних большевиків, військових і світських. До військових належав іще й ґенерал Семенов, якого тепер відкликали до Москви і якого, хто зна, чи не жде та сама доля, що й Тухачевського.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„Геройство обовязку"

На повищу тему виголосив промову о. Савин Дурбак у дні посвячення памятника на могилі Івана Белея, довголітнього редактора часопису „Діло". Бесідник сказав про пок. Белея таке:

„Іван Белей не належав до великих людей, що то приносять нові ідеї та їх поширюють, що то витичують нові напрямні сучасним і потомним; також не написав ніякого такого твору, який намащував би його на безсмертного. А проте він заслугує на те, щоб память про нього так скоро не загинула".

Потім о. Дурбак змалював пок. Белея як того, що як редактор „дав із себе все, що мав і що міг" і тим „полишив по собі прекрасний тип людини обовязку аж до загину, аж до знищення себе самого". За ту працю називали Белея за життя „диваком". Але, казав о. Дурбак, це не було дивацтво, а тільки „геройство обовязку".

Очевидно, що це тільки припадково так склалося, що особа, про яку тут мова, була редактором. Бож таким самим „героєм обовязку" може бути таксамо добре й кожна інша людина, що сповняє якусь працю у нашому громадянському житті. І про це нам іде, бо саме тут, на американсько-українськім ґрунті, відчуваємо надзвичайно брак таких людей, яких можнаб зачислити до типу людини обовязку. І не йде нам тут про якісь надзвичайні обовязки. Ні про якихсь надзвичайних людей, себто про таких, до котрих ставилиб ми якісь надзвичайні вимоги. Ми маємо на думці звичайних людей і звичайні обовязки. А справи представляються в нас так, що ми маємо маси звичайних людей, але заразом є і величезний брак тих, що відчувалиб потребу виконувати постійно й солідно певні громадянські обовязки. Так, і тут в Америці потребуємо свого роду „героїв обовязку" у нашій народній роботі, якщо хочемо, щоб тут проіснувало живим українське імя, якщо хочемо, щоб далі йшла звідси поміч нашому Рідному Краєві у його визвольних змаганнях. Тому добре запамятати собі ще й ці слова о. Дурбака:

„Великих людей нам не треба багато; вистане один, а добрий; але треба нам багато людей обовязку. І заки ми ставити будемо памятники великому нашому чоловікові, що нас заведе до Землі Обіцяної, ставмо наперед памятники людям посвяти, саможертви, тим предтечам нашого спасителя, щоб у цей спосіб учити нас усіх обовязковости та її перед очі ставити. А спаситель прийде вже сам, як сума і вкладник усіх наших мрій і бажань, зусиль і змагань, жертв і терпінь".

Так як в Івана Франка:

„А Богдан прийде як сума
Ваших змагань, ваших сил".

З НОВИХ ВИДАНЬ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

(Для „Свободи").

Дві книжки оповідань Ю. Косача.

Видавництво „Дзвони" видало нову книжку Юрія Косача п. з. **„Чарівна Україна"**. Це перша частина з циклю історичних оповідань цього письменника. Всі оповідання, як „Молодість Савича", „Вечір у Розумовського", „Утеча Климентія", а головно „Чарівна Україна", є видержані на дійсно мистецькому рівні.

Нове в-во „Дніпро" в Станиславові випустило теж книжку оповідань Косача п. з. **„13-та чота"**. В цій книжці попри справжні, літературної вартости, новелі, є й слабші речі. До речі кажучи, в „13-тій чоті" є зібрані новелі з молодшої доби творчости автора.

Текст оповідань „13-тої чоти" попереджує передмова Б. Жарського. Вона хаотична й неповажна — зовсім зайва.

Обгортки до обох книжок Косача малював Перебийніс.

Друга книжка Леоніда Мосендза.

Наш поважний письменник Леонід Мосендз, що жите на еміґрації в Празі, написав том новель, що п. з. **„Покірна людина"** появились у в-ві „Українська Бібліотека". Слід відмітити, що автор у минулому році одержав II. нагороду Католицького Літературного Конкурсу у Львові за повість **„Засів"**, яка пишеться гарно продуманою композицією.

„Покірна людина" не меншої вартости, що і його згадана повість. Оповідає нам автор спокійно, цікаво й переконливо. Це найкращий том, що появився за цілий 1937 рік в „Українській Бібліотеці".

Нова книжка І. Зубенка.

Накладом в-ва „Око" в Коломиї вийшли новелі Івана Зубенка п. з. **„За кулісами життя"**.

В цій книжці Зубенко зовсім не подібний до цілої його дотеперішньої творчости. Він бавиться в психольоґа. Без сумніву теми його новель цікаві, та бракує їм сильної мистецької обрібки. В кожному разі є вони кращі, ніж його попередні книжки оповідань.

Цікава книжка про Соловки.

Видавнича С-ка „Діла" видала цікаві спомини з Соловок п. з. **„7 літ на Соловках"** Ф. Аляхновіча. Ці гарно й живо написані спомини очевидця є цінним документом, як то животіють і нидіють на Соловках заслані большевиками „контрреволюціонери" чи інші „проступники".

Обгортка С. Гординського прикрашує скромно видану книжку.

Цінна наукова книжка.

Молоде в-во „Український Видавничий Інститут" у Львові видало І. зшиток **„Ґеоґрафії українських і сумежних меж"**.

Є це розкішно виданий зшиток з обгорткою М. Бутовича, під редакцією проф. д-ра Кубійовича при співпраці: проф. д-ра І. Зілинського, м-ра Едварда Окарського, д-ра Р. Єндика, проф. інж. В. Іваха, д-ра І. Крипякевича, М. Кумицького, проф. М. Мельника, проф. Пашкевичевої, д-ра Ю. Полянського, д-ра І. Федева, проф. В. Чередієва, проф. Щербовського.

Повна „Ґеоґрафія" має появитися в 2 томах, коло 900 сторінок великого енцикльопедійного формату 24×16 цм., ще й прикрашена мапами, діяґрамами, ілюстраціями, тощо.

Повінь календарів на 1938 рік.

Крім згадуваних мною вже в „Свободі" календарів — „Просвіти", „Золотий Колос", „Нового Часу", „Батьківщини", „Христос Наша Сила". — в останніх днях появились ось такі календарі: **„Жіночої Долі"**, „Сільського Господаря", **„Криниця"**, „Шлях молоді", „Український Інвалід".

Всі календарі містять цінні матеріяли.

В нас уже так є, що кожний календар, крім таких, як „Сільський Господар" і т. п., є наче літературно-науковим альманахом. Отже такий календар **не тільки** на один рік є актуальний, але він і на довші роки остається цікавим і корисним.

Фільольоґічна праця д-ра Я. Рудницького.

Молодий, уже звісний наш фільольоґ, д-р Ярослав Рудницький, написав цінну працю п. з. **„Українська мова та її говори"**.

Книжку видала „Рідна Школа" у Львові.

Треба згадати, що в нас справжніх наукових книжок появляється дуже мало, а то й незамітно; отже радіти треба кожною науковою книжкою, бо вона є тим рідким зерном, що видає багато корисного плоду.

Виховні книжечки Ю. Шкрумеляка.

Популяризатор Ю. Шкрумеляк в останнім часі написав дві популярні книжечки для села. Перша — це збір сценок, деклямацій та пісень п. з. **„Святий Миколай на селі"**; а друга — це **„Берім біду за роги"**. Є це велика сільська ревія. Обі книжечки видала книгарня Т-ва ім. Шевченка у Львові.

Ці найновіші писання Шкрумеляка відзначаються сильно виховною й етичною сторінкою. Для села є вони конечно потрібні.

Цінна книжка д-ра К. Левицького.

У в-ві „Діла" появилася друга частина сильветок наших давніх послів і політичних діячів 1907—1914 р. п. з. **„Українські політики"**.

Вибагливе видання з 27 портретами доповняє прегарний зміст пера сеніора діячів і політиків, К. Левицького.

*

При цій нагоді треба згадати, що ще цього року появиться третій том трильоґії **„Волинь"** У. Самчука. Цей томноситиме заголовок: **„Батько й одинак"**. Видає його нове в-во „Наша Книга".

Цей том величиною не менший буде від його попередніх томів. Якби ще й мистецький рівень був видержаний, як у тих попередніх томах, то нова українська література придбалаб іще одну цінну річ.

* * *

Із замітніших книжок має ще появитися том лірик покійного поета Б. І. Антонича п. з. **„Зелена Євангелія"**. В цій книзі будуть зібрані всі ще досі недруковані поезії талановитого й справжнього поета Антонича, що в самому розквіті згас на все.

Василь Ткачук, Львів.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Скільки людей може жити з одного письменника

Виборча боротьба у давнину.

У 1841. році французький письменник Олександер Діма-батько (автор „Графа Монте Крісто", „Трьох мушкетерів" і т. д. і т. д.) забажав кандидувати на посла до парляменту. Він уложив ориґінальну відозву, яка нам справді виглядає фантастично. Ось текст тієї відозви:

„Робітники! Я ставлю мою кандидатуру до парляменту і жадаю ваших голосів. Ось мої атути: Не враховуючи шістьлітньої освіти, чотирьох літ праці в нотаріяті та сім літ урядничої праці, двацять літ працював я по десять годин денно, що дає сідмесять три тисячі годин. За тих двацять літ написав я чотириста томів повістей і трицять драм. Чотириста повістей, виданих у чотирьох тисячах примірників кожна і продавана по пять франків за примірник, дає разом 11,853,000 франків, які принесли складачам 264,000 франків, друкарям 525,000 фр., продавцям паперу 683,000 фр., переплетникам 120,000 фр., книгарям 2,400,000 фр., торг. агентам 1,600,000 фр., транспортовим підприємцям 100,000 фр., літературним сальонам 4,580,000 фр., малярам 20,000 фр.

Приймаючи три франки як денну заробітну платню та 300 днів праці на рік, стверджую, що книжки мої дали працю 1,692 особам впродовж двацятьох літ.

Трицять пfive театральних пес, виставлені по сто разів кожна, принесли 6,360,000 франків, які треба так поділити: директорам 1,400,000 фр., акторам 1,250,000 фр., декораторам 210,000 фр., торговцям костюмів 149,000 фр., власникам театральних льокалів 700,000 фр., папірникам 60,000 фр., музикам 157,000 фр., прощакам 630,000 фр., афішникам 80,000 фр., статистам 350,000 фр., пожарникам 70,000 фр., торговцям дров 70,000 фр., кравцям 50,000 фр., продавцям оливи 525,00 фр., коминарям 10,000 фр., обезпеченевим підприємцям 60,000 фр., контрольорам і офіціялістам 140,000 фр., машиністам 180,000 фр., барберам і барберницям 93,000 фр.

Мої драми дали змогу жити в Парижі впродовж десятьох літ 347 особам. А для всеї провінції 1,041 особам. Додайте до того возних, клякерів і візників 70. Разом 1,450 особам.

Драми і повісти оплатили таким робом мінімальну працю 2,160 особам. Зате не взято тут під увагу бельґійських письменників, що наслідували мої твори та чужомовних перекладачів.

(—) Ол. Діма.

— — — — — — — —

А всеж Діма не вибрали. Його контркандидатом був також письменник Поль де Кок. І він також оголосив свою кандидатуру не менш ориґінально:

„Я маю далеко більше прав ніж громадянин А. Діма, щоб мене вибрали членом Народнього Зібрання.

Він хвалиться, що здобув 12 мілiонів для своїх видавців, своїх торговців паперу і клякерів.

Це дурниці!

Моє перо принесло за 20 літ 63 повісти. Не буде хіба занадто дорого рахувати за кожну повість по 1, мілiоні. Разом 63 мілiони. Не вірю, щоб хтонебудь міг доказати, що один мілiон помножений через 63 не дає 63 мілiони.

Принявши це і на закінчення всякої дискусії занявся я іншим рахунком і подаю його вам пониже в повному довірі.

Мешкаю при бульварі св. Мартина на високому партері, сідаю при вікні що дня між четвертою і пятою пополудні, щоб приглядатися до торговців люкреції.

Вся Франція знає про те.

Тому нема подорожного, який приїжджає до Парижа, який не записав би у свому записнику, що повинен піти і поглянути на Павла де Кока, коли він дивиться на торговців люкреції. Кожний з тих подорожних всідає до омнібуса, щоб приїхати на бульвар св. Мартина. Шість су. Як подивиться на мене, всідає знову до омнібуса. Шість су.

Двацять тисяч подорожних бере участь у цьому видатку. Воно тягнеться вже 20 літ і внаслідку принесло 4,800,000 су. Не згадую вже про російські княжни, які, щоб побачити мене, приїздили повозкою.

Це ще не все. Ціла фаляґа жінок, яких назвищ не хочу виявляти, а адреси їх дам дуже радо кожному, хто того забажає, зажадала від мене мого портрету. Тому я сказав зробити мій портрет у скількости трьох тисяч даґеротипів (фотоґрафій). Ще інші жінки, залюблені у мої твори, просили мене, щоб я дав їм мій автоґраф, або пучок мого волосся. Ті автоґрафи продають що дня в готелі Буйон по 50 долярів штука, а дав я їх принайменше 6,000.

Порахуймо, яку велитенську суму пустив я ще осьтак в обіг.

Щодо мого волосся, то я поминаю мовчки з легко зрозумілих причин, що я сам купував їх назад у тій самій хвилині, де лише міг їх знайти. Нині жалую мого волосся.

Вкінці останнє: я не лише прокормлював фізично цілу юрбу друкарів і омнібусових візників, а давав корм умам і серцям трьом—чотирьом мілiонам французів.

Тому сподіюся, дорогі громадяни, що побачите мене у Народнім Зібранні, де займу місце, до якого зважується претендувати повістяр, який не випродукував іще більше товару, як за 12 марних мілiонів.

(—) П. де Кок.

— — — — — — — —

Весело було в тих давніх часах.

ДЖЕРЕЛА ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТИ

II.

Коли аліянти в 1918 році розбили Німеччину і накинули їй понижуючий версайський договір, німецький нарід, національно збезчещений, економічно ограблений, політично скований і ослаблений, — почав тратити віру у своє національне післанництво. Всі національні кличі почали видаватися йому дурними, нереальними, нездійсняльними. Вслід за тим він почав попадати в національну апатію, в загальне зачадження, а це паралiжувало його волю до поступу, до активности, паралiжувало його національну динаміку. Німецький нарід знайшовсь у великій небезпеці. Його провідники почали застановлятись, як його витягнути з небезпеки.

Дві струї почали зголошуватися до цеї ролі: комунізм, під проводом Тельмана, і націонал-соціялізм, під проводом Гітлера. Тельман думав, що Німеччину можна врятувати тільки у всесвітній революції, в загально - світовій пожежі, в якій перегоріли би пута, наложені Версаєм, й знов поставилиб німецьку націю нарівні з іншими народами. Гітлер думав інакше: він уважав, що мала буде потіха для німецького народу, коли він попаде в обійми всенищильного большевизму й коли в загально - світовій пожежі згорять не тільки доми гнобителів, але також дім його народу. Гітлер вибрав шлях національного соціялізму, а не інтернаціонального, стараючись розбудити динаміку німецького народу апелем до його історичної минувшини, до національних гордощів, до його раси. Навіть втягнено в цю акцію релігію. Зачато впроваджувати свого роду поганство, з чого повстали великі конфлікти з католицькою і протестантською церквою. І ми свідками, що коли Гітлер всетаки признається до християнства, то, наприклад, ґен. Людендорф проповідує такий суспільний рух, який отверто виступає проти християнської релігії і є за поворот до старої німецької релігії з її Вотанами, Валькіріями, Вальгалями. Те саме роблять тепер і визначні провідники націзму.

Дехто вважає Людендорфа „здiотілим старцем". Бо смішним видається поворот до мітольоґії з її десятками чи навіть сотками божків, коли нинішня наука ствердила таку однозвучність у всесвіті. Та замісць уважати Людендорфа „ідіотом", краще застановитись над тим, що його спонукало видавати ґазету з поганським світоглядом із заголовком „Біля святої криниці німецької сили".

В поганських часах люди відчували існування душі таксамо, як ми нині відчуваємо. Також тоді люди ріжничкували на поодинокі почування, як любов, ненависть, відвага, страх, замилування, погорда, милосердя, жорстокість і т. п. Але тоді вони не вміли інтеґрувати душі в одну цілість; також не підчиняли її одному Богові, тільки лишали її розчленованою; а кожне окреме почування вони підчиняли окремому божкові. Тому старинні поганські релігії мали ріжних богів: бога любови, бога ненависти, бога війни, завзяття, відваги, бога пімсти, і т. п.; їм вони підчиняли свої окремі почування, а рівночасно наділяли їх відповідними ролями в завідуванні природою і всесвітом: бог війни відповідав тим почуванням, які існують у серці людей у часі війни; він був відважний, завзятий, невблаганий супроти ворогів, кровожадний; бог пімсти був відбиткою людської пімсти, яка мучить людину вдень і вночі, не дає йому спати, аж доки чоловік не пімстить заподіяну кривду. Бог війни часто ступає в товаристві бога пімсти. Бог творчости відповідає репродукційним емоціям чоловіка і йому приділені відповідні функції в природі. Мистецькі потяги чоловіка були персоніфіковані пів-богинями, музами. Вже пару віків до Христа грецький фільософ Сократ пробував зединити всі ці почування й доказати, що вони творять одну душевну цілість і підчинені одному, Єдиному Богові. Але щойно кілька віків пізніше християнська релiґія впровадила в Европу віру в одного Бога.

Людендорф твердить, що християнська релiґія засаднично противиться ґерманському духові; що вона розслабила душу німців і затруїла джерело їхньої енерґії і динаміки. Тому він проповідує поворот до староґерманського поганізму, в якому на першому місці стоялиб почування боротьби, невибагливість матеріяльного життя, строгість моралі і обичаїв, невблаганість супроти інших і супроти себе. Ті староґерманські почування Людендорф хоче протиставити християнським почуванням, серед яких на переді знаходиться любов до ближнього, милосердя, уступчивість, покора, а далі світове братерство, космополітизм.

Можнаб навести багато арґументів на доказ помилковости фільософії Людендорфа, але не тут на це місце. Тому ми тільки ствердимо, що позитивні і неґативні почування фактично творять одну цілість, так, як позитивний і неґативний бігун маґнету творить одну маґнетичну цілість. Почуття любови і ненависти фактично є дві сторони одної тої самої медалі. Ці почування промінюють однаковими дроганнями душі. Не можна чогось палко любити, не будучи в стані щось протилежне ненавидіти. Не можна направду любити Бога і бути рівнодушним до сатани. Не можна любити чесноту, будучи рівнодушним до підлоти. Не можна дійсно шанувати порядного чоловіка, не маючи ніякої ненависти до шубравця.

Християнська наука признає одні почування і другі. Але коли вона в першій мірі виплекує додатні почування, себто такі, як любов, лагідність, покора, милосердя, уступчивість і т. п., то робить це тому, що людина вже з уродження є склонніша до неґативних почувань, себто до ненависти, жорстокости, пімсти, зачіпности і т. п. Завданням християнської релiґії є зрівноважити ці почування. Коли ці позитивні прикмети починають занадто переважати і виводити душу з рівноваги, тоді християнська церква вміє також скріпити і ті другі почування й надати своїй місійній роботі „войовничий характер" (екклезія мiлітано). Причин для обох родів почувань можна знайти подостатком також у християнській релiґії, бо Христос не тільки в покорі наставляв своє обличчя під удари, але також батогами виганяв крамарів з храму...

Тому наука Людендорфа, яка розділює окремі почування між ріжних божків, фактично спихає релiґію на нижчий ступінь, розбиває ту релiґійну рівновагу, яку старається зберегти християнська релiґія і в кінцевому висліді, колиб вона принялася серед німецького народу, принеслаб йому необчислимі шкоди.

Але цей випадок з Людендорфом є тільки яскравим прикладом, яким важним є питання джерел суспільної динаміки та до якої великої міри ці джерела містяться в релiґійних почуваннях людей.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕЩО ПРО НАШИХ „ДЯДЬКІВ" І „ГЕРОЇВ".

Перебуваючи ще недавно в старім краю, як теж живучи тут на еміґрації в Америці, бачу, що як приходить незабутній Листопад нашої волі і слави, то є ще багато таких наших людей, що відносяться до цього свята байдуже. Нераз і не два чув я на власні свої вуха, як зійдуться наші старі дядьки (ще цісарської дати) і починають між собою таке: „О, дивіться, куме, то не бувало на світі, щоб святкувати якесь свято, видумане нашими панками. Якеж це свято, що його ні Бог, ні церква, ні теж папа не встановив. Та це великий гріх видумувати такі свята. З нас досить тих свят, що нам дала церква, а тих видумок хай панки тримаються. Як мій дідо й тато свят не видумував, то і я не буду, і дітей до того не допущу".

А другий іще докидає: „Таж ті панки, куме, це свято на те дають, щоб їх кишені скористали".

А третій притакне, що так, і все готово.

Або знову такий випадок: Зійдуться наші „соломяні герої" і бють ворогів язиками, що аж стіни тріщать. Мовляв, ми герої на цілу губу. Подивіться на нас. І зараз такий „герой" починає співати „Ще не вмерла Україна", „Ми гайдамаки", думаючи, що „кладе душу й тіло". Такий „герой" думає, що як заспіває такі патріотичні пісні, то вже доступив геройства, а тимсамим причинився й до визволення України з ярма. Забуває, що самі слова це вітер і більш нічого. Я надибав багато таких людей, що коли справді треба було душу й тіло положити за ту свободу, то їх і зо свічкою був би не знайшов. Такий „герой" ховався тоді в коноплі і сидів тихо. До таких „героїв" треба зачислити і тих дядьків, що то їх годі вблагати, щоб прийшли відсвяткувати свято нашої волі. А чому? Тому, що такий „герой" знає, що там треба буде дати який цент на тих бідних наших калік-інвалідів, що осталися на ціле життя без рук, без ніг і без очей. Вони справді осталися в нас героями з того минулого Листопаду, котрий засяв був нам сонцем волі. Але такому „героєві" байдуже, що там нині під ярмом польських наїзників неодна вдова чи сирота осталася з того Листопаду, і вони нині живуть у великій біді та злиднях, бо їм ніхто не дає ніякої підпомоги. Їм хіба скорше ворог готує тюрму та кайдани. А вониж нам рідні брати та сестри! Чому про них маємо забути та за них не дбати?

Листопад повинен кожному з нас пригадати тих усіх, що справді давали життя по геройськи за нас усіх, за волю і долю. Тож старaймося всюди уладжувати свята Листопадових Днів і при тій нагоді не забуваймо про щиру жертву для наших калік, вдів і сиріт. Покажім, що ми справді герої з українським серцем!

Микола Горішний,
Ню Йорк, Н. Й.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка від. 64, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, 4-го грудня, в годині 7:30 ввечір, під ч. 435 Мін вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Неприявний член підлягає карі після ухвали. — А. Зілінський, предс.; С. Винярський, кас.; М. Сас. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 5-го грудня, в годині 2-гій пополудні в парохіяльній гали, Блекстон вул. Обовязком кождого члена є прийти на ці збори, бо буде вибір уряду на 1938 рік. — Уряд.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЧЕСТЕР, ПА.

Листопадове Свято.

Заходом Українського Народнього Дому, православної церкви та всіх українських товариств, зґрупованих при Народньому Домі, відбулося Листопадове Свято. Програма складалася з таких точок: в першій частині: 1. Вступне слово виголосив фінансовий секретар Народнього Дому, М. Тершавський. 2. Хор під управою молодого та здібного диригента відспівав дві пісні: Вкраїно Мати, Ой, чогож ти зажурився. 3. Памяти Біласа і Данилишина, віддеклямувала Є. Янчак. 4. Хор: Прощай, дівчино, Зелений дубочку. 5. Зо святом Нації, віддеклямувала Н. Яцик. 6. Хор: Родимий краю. Святочний реферат виголосив гром. Іван Білинський. Бесідник у свому рефераті представив завдання українського націоналізму як одинокого, що ясно здає собі з того справу, який шлях провадить до визволення української нації. Бесідник довів, що грядуча українська революція буде переможним походом українського націоналізму до раз витиченої мети.

В другій частині: 1. Сольо фортепіянове, виконане Ф. Лавриком, Засумуй требіто. 2. Мені однаково, деклямувала О. Тершавська. 3. Пісня Вінес: дует, корнет і піяно. 4. Гей, хто має міць, деклямація Т. Сороки. 5. Танець приятеля: дует, корнет і піяно. Святочне слово виголосив місцевий парох о. Мицик. Бесіндик звернув увагу на причини занепаду української держави. Сказав що падемо тому, що брак у нас збірної волі та сильних характерів, без яких нація не має права існування.

В третій частині: 1. Дитячий хор відспівав пісні: Летіла куля, Ой, Морозе Морозенку, Зелений добочку, Ой у лузі, Як Збруч річку проходили, Видиш, брате мій, які були переплітані солями та деклямаціями. На чужині загибаю, сольо фортепіянове Любки Перчак, Страшно впасти в кайдани віддеклямував Ґ. Аркнес. Не пора, А. Найда. Щастя хочеш ти зазнати, І. Совінська. Дитячий квартет, Козак.

На тім закінчено програму свята та відспівано „Ще не вмерла Україна".

Хор назагал добрий, одначе кидається в очі брак чоловічих голосів. Деклямації Є. Янчак і Н. Яцика дуже добрі, як теж дітей Т. Сороки і І. Совінської. Чудово випав дует Я. Коваля, а опісля Р. Пастернака на корнеті при акомпаніяменті молоденької та дуже талановитої нашої піяністки Еви Сороки. Бесідники дуже добре вивязалися зо свого завдання, за що в нагороду діставали грімкі оплески. Дитячий хор був дуже добре підготований. Соля фортепіянові, як Ф. Лаврика так і Л. Перчак, були добрі. В цілосві свято було гарне. Кожний присутній виніс з нього якнайкраще враження.

Перепроваджена на салі збірка дала $61.85 та з вільних датків при вступі $31.58. Разом $83.93.

Зложили по $2: Т. Урбан о. О. Мицик, К. Гадай, Т. Крика; по $1: К. Бартіш, І. Білинський, І. Марусин, К. Броницька, М. Єдинак, М. Каспер, М. Тиман, І. Михальцевич, Н. Муляр, А. Гадай, П. Левицький, І. Сорока, Г. Лебіщак, В. Косик, Я. Ташак, С. Коник, Н. Яцик, І. Стецій, Н. Броницький, А. Білинська, М. Бартіш, С. Кульчицький, М. Тершавський, Г. Білинський, Т. Сорока, П. Закорчемний, А. Заплітний, Й. Звіжанський, М. Бокалець, І. Тиман, К. Бобяк, А. Бартіш, К. Міштурак, С. Міштурак, С. Єдинак; по 50 ц.: Лужецька, М. Трач, А. Лебіщак; по 25 ц.: Т. Кахнавець, І. Судол, Е. Забитко, А. Василюк, А. Піньковнч, Й. Клинич, А. Гачак, С. Мелько.

По відчисленні розходів осталося $60, які вислано до краю через Обєднання на такі цілі: інваліди $35, політичні вязні $10, бойовий фонд $10, Матері Біласа $5.

І. Білинський.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Українська пісня в репертуарі американського хору.

Міністерство закордонних справ при Директорії У. Н. Р. вислано і 1919 р. за кордон ріжнородні місії, як фінансові, диплематичні, військові, торговельні, пропаґандні, друковання паперових грошей і інші. Дуже важною і коштовною була співацька місія — Український Національний Хор під управою Олександра Кошиця. Хор розніс красу української пісні по цілому світу. Поселившись у Злучених Державах, д-р Кошиць видав низку українських пісень в анґлійському перекладі. Це витворило кращий приступ до української пісні для американських музичних знавців.

Плоди праці дозрівають. Від 1874 року існує в Філядельфії славна хорова орґанізація під назвою „Клюб ім. Мендельсона", якого ціллю є „інтерпретація найкращих праць хорового мистецтва", звичайно обмежуючись до клясичних творів Баха, Брамса, Моцарта й ін. Музичним директором клюбу під цю пору є д-р Гарль МекДоналд, композитор небувалої слави, професор музики при Пенсилвенійськім університеті, член Американського Мизикольоґічного Товариства, член управи Філядельфійської Симфонічної Орхестри й інших.

На репертуар цеї славної хорової орґанізації дісталася українська пісня. Старанням п. Івана Кучарсія, члена хору, до програми концерту ввійшли три українські пісні. В програмових циркулярах читаємо:

„In honor of Ukrainians in Philadelphia a special group of „Songs of Ukraine" will be heard at the concert of the Mendelssohn Chorus, 63 year old Choral Society of Philadelphia, on Dec. 8, at the Scottish Rite Temple at Broad and Race Streets.

„Dr. Harl McDonald, musical director of the club, has chosen these songs, arranged by Alexander Koshetz, famous authority on folk music of Ukraine and director of the famous Ukrainian National Chorus. They are: „Out of the Darkness", a hymn of the nativity; „Lullaby", a gripping and spell binding evening song; and „Resurrection", a canticle of the eighteenth century.

„The first and last number of the group are from the Ukrainian Passion Trilogy. It is accepted that there is little in choral literature which compares with the magnificence, poignance and simplicity of this delineation of the Passion of Our Lord".

Українці повинні гордитись отим признанням для української пісні. І повинні прийти у великому числі, щоб послухати, як американці віддадуть красу нашої пісні. Також ми повинні виказати певну міру нашої вдячности і заінтересування українською піснею — з нашого боку.

Білети можна набути у панни Марії Кісь при 847 Н. Френклин вул.

П. Д.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НАРОДНІ ДОСЯГНЕННЯ ПРАЦЕЮ МІЛІОНІВ БЕЗРОБІТНИХ

Поверх сорок урядових агентур співпрацюють з Адміністрацією Поступу Праці для постачання робіт убогим робітникам здопомоговою списку — як виказують нові рапорти федеральних програмових робіт.

Бюро Публичних Шляхів на проектах, ведених на рахунок програмових робіт, відзначилось тим, що збудувало майже десять тисяч миль доріг та поправило звиш тисячу небезпечних доріг на перехрестях, працею великого числа безробітних.

Бюро Поправи коштом програмових робіт розвинуло 23 проекти наводнення, з котрих найбільший це Ґренд Ковлі Дем у стейті Вашинґтон. Бюро Ентомольоґії і Чищення Ростин уживає безробітних для ведення завзятої боротьби проти недуги ростин і комашніх галапасів.

Корпус Інжинірів уживає праці безробітних для поправи водних проводів і потреб для контролі над повінню. Лісова служба поширила свою правильну програму працею безробітних людей.

Огляд прибережжя та ґеодезія посунули свою нормальну основу програми ґеографії на більш як 150 років наперед, а саме працею безробітних людей; служба народніх парків посунула свій розвиток на яких 25 років уперед, а служба публичного здоровля обчислила, що її боротьба проти малярії поступила яких 30 років наперед.

Цивільний Консерваційний Корпус, зверботаний з безробітньої молоді, зберіг природні багатства, через насадження деревини, охорону перед лісовими вогнями, наводнення, охорону життя дичини та поширення поправи народніх парків і лісів.

По кінець 1936 року Адміністрація Поступу Праці збудувала 1,400 публичних будинків, поверх 200 каналізацій, майже 400 водних проводів і 41 дешевих мешкальних проектів. У лютім цього року проекти WPA давали працю звиш 101,000 робітникам, головно з допомогового списку.

WPA це найбільше своєрідне групове підприємство, що постачає працю коло трьом четвертинам усіх робітників на програмових роботах. Завдяки тим роботам держава тепер видвигається з депресії, маючи нові й уліпшені публичні праці й услуги в кожній місцевості і повіті. Як згадують тутешні економісти, держава навіть у добрих часах не мала подостатком доріг, досить добре вицементованих вулиць, подостатком шкільних будинків, досить водних проводів і каналів, подостатком парків і забавових площ або досить летунських стацій. Тут ніколи не було досить консерваційної праці для охорони природнього багатства. Ми ніколи не мали подостатком книжок і літератури, обслуги здоровля або нагоди до освіти.

Назагал тутешнє населення ще дотепер не мало подостатком поживи та вбрання, як виказують звідомлення Бюра Робітничих Статистик Департаменту Праці та Бюра Домашньої Економії Департаменту Агрикультури. Наше населення постійно збільшалось підчас депресії, в той час, коли народні засоби зменшувались. Льокальні громади мали щораз менше грошей на будову, поширення чи поправу публичних потреб чи услуг. Були міліони людей, охочих до праці, котрі могли були виконати все, що було потрібне. У рядах безробітних були: лікарі й піклуванки, механіки, писарі, вчителі, будівельно промислові робітники, вчені, діететики, господині, нефахові робітники та сотки інших. Їх здобута наука та досвідчення марнувалось, поки не приміщено їх на публичних проектах у користь громади. Федеральна Програмова Праця перетворила армію безробітних на робітників, котрі в багатьох напрямках привели до дійсного державного поступу.

Реєстри Публичного Бюра Праці виказують, що сотки тисяч безробітних повернулись до праці у приватній індустрії, на котрій можуть вдержатись тільки тому, що заряд федеральними програмовими роботами давав їм принагідне заняття, через котре в них не заникли здібности до праці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Листопадове Свято.

Наша бостонська громада що-року торжественно святкує Перший Листопад. Також і цього року наша церковна громада вже місяць наперед почала на спілку з іншими українськими товариствами, що гуртуються при церковній громаді, підготовлятися до цього свята. По належній підготові це свято відбулося дня 14. листопаду.

Рано того дня відбулася в церкві, прикрашеній стрілецькою могилою, заквітчаною цвітами з березовим хрестом, Служба Божа з панахидою. Коло могили стояла почесна сторожа з молодих націоналістів, убраних у гарні народні строї. В руках вони тримали прапори: український і американський. Могила нагадувала десятки тисяч тих могил, які розсіяні по ріжних закутинах українських земель, а які нагадують нам свідків недавньої боротьби за наше визволення.

В часі панахиди панував дуже святочний настрій. Здавалося, що ціла громада була споєна одною молитвою, одним бажанням, щоб скінчився вже той дикий гнет наїзників і щоб уже раз відітхнув український прибитий нарід вільним життям, яким дихають інші вільні народи.

Підчас панахиди о. Кушнір виголосив промову, в якій підніс заслуги тих, що віддали життя за свій нарід, щоб краще жилось українському народові. Притім о. Кушнір закликав приявних, щоб причинювалися чимсь до нашого визволення. Він завзивав зложити жертву на українських інвалідів, які у визвольній боротьбі стратили своє здоровля. Супроти них ми всі зобовязані і в часі таких свят, як ось Листопадове, ми повинні нашу вдяку супроти них виявляти чином. По збірку пішли: І. Чопик, П. Боднар, О. Панькевич і Н. Давискиба. Збірка принесла поверх $50.

Пополудні розпочався святочний концерт. Церковна саля була геть виповнена. Прибули також українці з Вунсакет, враз зо своїм парохом о. Каськовом. Як звичайно, не прийшли тільки ті, які зрадили свій нарід і перейшли на службу тих чужих струй і партій, що сковують українську самостійність. Для них українські традиційні свята не існують. А коли й існують то лише на те, щоб з них собі покепковувати.

Концерт розпочався вступним словом Н. Давискиби. Витаючи зібраних, бесідник переповів коротко всі важніші події з історії українського народу і довше зупинився на зриві Першого Листопаду. Розказав також, чому той зрив остаточно закінчився невдачею. Причини були ті, що ми мали багато ворогів, а також ті, що не було в нас єдности, не було зрозуміння своєї ідеї. Вороги використовували це і заманювали у свій табор багато зрадників, яким опісля звичайно платили так, як зрадник заслугує, себто розстрілювали. Брак цеї єдности і свідомости довів до нашої прогри.

Молодечий хор під управою о. Л. Кушніра відспівав кілька стрілецьких пісень, між ними: „За Україну", „Ой, та зажурились", „Ой, у лузі", „Гей, ви Стрільці Січовії", „Стоїть явір", „Віє вітер", „Гей, Січ іде", „Живи, Україно". Скрипкове сольо в супроводі фортепіяна відограли М. Зварич і Степанія Давискиба; друге скрипкове сольо відограли В. Боднар і Марія Кузима. Хоч відограні ними музичні твори були дуже тяжкі, то проте наші молоді музики вивязалися зо своєї гри дуже добре, за що дістали належні оплески. Добре булоб, щоб молодь більше брала участь у виконанні програм національних свят, бо тим вона дістає більшу охоту працювати для свого народу.

Новозорганізована Н. Галатином молодеча орхестра, що є під проводом панни А. Івашків, відограла чотири українські пісні. Виконання, до якого орхестра не мала багато часу приготовлятись, було бездоганне. Молодий націоналіст, ґімназійний абсольвент, І. Слободян, що недавно приїхав до Америки з рідного краю, відспівав у супроводі ґітари чотири стрілецькі пісні, які ще невідомі в Америці. Своїм милим голосом він чарував слухачів. А. Івашків віддеклямував „Стежка на цвинтар", а О. Довганюк „Молитва на могилах".

Святочну промову анґлійською мовою виголосила молода адвокатка, панна А. Чопик. У своїй промові вона представила тут родженій українській молоді значіння Листопадового Свята. Вона сказала, що це в першій мірі молодь у краю схопила за зброю і почала боротьбу з ворогами, не оглядаючись на їх чисельну перевагу. Святочну промову українською мовою виголосив згаданий уже І. Слободян. Його промова була глибоко передумана і солідно опрацьована. Він перейшов у хронольоґічному порядку важніші моменти з нашої історії, почавши від боротьби наших князів з дикими монголами і кінчаючи на листопадовому зриві.

До збірки на інвалідів закликав Н. Давискиба. Збірка принесла поверх $20. Точний звіт буде поданий пізніше. Кінцеве слово забрав І. Чопик і подякував зібраним за участь, а виконавцям програми за труд. Свято закінчено національним гимном.

Н. Давискиба.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 23-го листопаду ц. р. помер Йосиф Курчак, член Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Покійний походив із села Середне село, повіт Ліско, Західня Україна.

Похорон відбувся 27 листопаду при участі членів бр. св. Стефана, родини і знайомих.

Земля Йому пером!

Т. Шпікула, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(24)

Джейн не могла здержатися, щоб не засміятись. Вона саркастично промовила: „Це виглядає на якусь злобну комедію: є стрільби, а нема амуніції. А коли є набої, то під сторожею льва". Її сміх заглушив рев льва, який немов потвердив те, що вона говорила. Всі вони разом глибоко задумалися, що далі робити. Та завдання Джейн було найтяжче.

Тарзан в іншому місці також був вязнем обставин. Але він знаходився в значно гіршому і небезпечнішому положенні, ніж Джейн. Він був звязаний шнурами і під доглядом розюшених дикунів. Тарзан напружив свої мязи в надії, що йому вдасться перервати мотузки, що звязували його руки. Але скоро він переконався, що шкода пробувати, бо вони заміцні.

Поборикавшись ось так хвилину, він рішив, що нема що іншого під цю пору робити, тільки положитись і спокійно лежати та спочивати. Хто зна, що може принести чергова хвилина. Найкраще мати заощаджену силу. Він положивсь і скоро заснув. Коли він спав, военна рада дикунів зібралася на засідання, щоб рішити, що далі з Тарзаном робити.

Деякі члени тої ради боялися його вбивати. А деякі боялися лишати його живим. Вони жахалися на гадку пімсти кавуру, які, за їх переконанням, були союзники Тарзана. Але один з чорних піднявсь і радісно заявив: „Коли ми вбємо його, то він не могтиме сказати, що ми його вбили". Ця проста гадка всім страшенно припала до вподоби. На ній вони зупинилися.

Пані Книдляк чує, що хтось стукає до дверей. Відчиняє і бачить якогось обшарпаного чоловіка.

— Ах, це страшне! — каже — ви нині тринацятий, що приходить по милостиню!

— Прошу пані, — успокоює її прошак — хто бачив бути таким забобонним?